

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**



ЗАТВЕРДЖЕНО

Перший проректор ХДУ

Сергій ОМЕЛЬЧУК

«07» березня 2020 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
З АСПРАНТСЬКОЇ ПРАКТИКИ
для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня
вищої освіти – докторів філософії PhD**

Кафедра географії та екології

Галузь знань 10 Природничі науки
Спеціальність 106 Географія

Курс: другий
Семестр: четвертий

Форма навчання: денна

Херсон – 2020

1. Вступ

Аспірантська практика є невід'ємною складовою частиною процесу підготовки фахівців третього рівня вищої освіти, яка проводиться для аспірантів всіх форм навчання на II курсі (3 кредити ECTS).

Асистентська практика для аспірантів спеціальності 106 Географія є одним із засобів успішної підготовки до роботи викладача закладу вищої освіти (далі - ЗВО), відбувається становлення професійних якостей особистості майбутнього викладача, тьютора студентської групи та проводиться в умовах максимально наближених до реальної професійної діяльності.

Термін проведення: аспірантська практика передбачена у 4 семестрі протягом 2 тижні з 08. 03. 2022 р. до 19.03.2022 р.

2. Загальні положення

Метою аспірантської практики є формування комплексу професійних компетентностей та якостей аспірантів, необхідних для майбутньої самостійної науково-педагогічної діяльності та практичної адаптації в PhD-середовищі.

Завдання аспірантської практики:

- застосування теоретичних знань із спеціальних і психолого-педагогічних дисциплін у розв'язанні конкретних педагогічних завдань та ситуацій;
- формування психолого-педагогічних та методичних умінь викладання відповідних навчальних дисциплін у системі вищої школи;
- вироблення умінь організації основних форм навчання у вищій школі, застосування сучасних технологій і методик навчання;
- формування умінь професійного й педагогічного та наукового спілкування з аудиторією;
- формування досвіду викладацької роботи, індивідуального творчого стилю педагогічної діяльності, потреби в самоосвіті;
- набуття умінь організації основних форм навчання у вищій школі, застосування сучасних технологій і методики навчання;

Програмні компетентності

1. Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності з географії, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань.

2. Загальні компетентності:

ЗК 04. Здатність працювати автономно.

ЗК 05. Здатність дотримуватись етики досліджень, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.

3. Фахові компетентності:

ФК 01. Здатність продукувати нові ідеї, цілісні знання та вирішувати комплексні проблеми у галузі географії в процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності.

ФК 03. Здатність до професійного збору первинної географічної та просторової інформації.

ФК 08. Здатність до філософської та наукової аргументації, володіння системним науковим світоглядом, соціальними навичками, необхідними для професійної діяльності, організації наукового дослідження та представлення його результатів.

ФК 09. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти.

Програмні результати навчання

ПРН 09. Демонструє здатність організовувати освітній процес і викладання географічних дисциплін відповідно до завдань та принципів сучасних закладів вищої освіти, вимог до його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення.

ПРН 11. Демонструє здатність до саморозвитку і самоорганізації евристичної та наукової роботи, критичної самоперевірки повноти та відповідності матеріалів дослідження встановленими законодавством України вимогам.

3. Програма практичної підготовки

I. Змістовний модуль: «Асистентська практика» (1 тиждень)

Включає освітню, науково-методичну, організаційно-виховну роботу

1. Знання програми з основних курсів відповідної спеціальності у ЗВО;
2. Знання традиційних та новітніх технологій при викладанні у ЗВО;
3. Відвідування лекцій, семінарів, лабораторних робіт провідних викладачів кафедри та самостійне проведення занять.
4. Добір матеріалів до лабораторних, практичних і семінарських занять з дисциплін географічного циклу;
5. Проведення методичного аналізу навчального матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів його засвоєння студентами.
6. Спостереження за індивідуальною роботою зі студентами: графіки, форми, зміст, вимоги до оформлення документації;
7. Проведення практичних, лабораторних і семінарських занять.
8. Ознайомлення з системою студентського самоврядування в академічній групі, на факультеті, у ЗВО: планування роботи, основні функції окремих посад (старости, профорга, культорга тощо);
9. Вивчення плану організаційно-виховної роботи факультету, тьютора (куратора) академічної групи та ознайомлення з правилами його оформлення;
10. Вивчення обов'язків куратора академічної групи: функції, особливості планування роботи;
11. Допомога у виконанні обов'язків тьютора (куратора) академічної групи;
12. Участь у профорієнтаційній роботі;

II. Змістовний модуль: «Дослідницька практика» (1 тиждень)

1. Впровадження висновків та матеріалів наукової роботи в освітній процес.
2. Ознайомлення з планом науково-дослідної роботи кафедри; з етапами його виконання; з оформленням результатів науково-дослідної роботи
3. Складання бібліографії з теми дисертації;
4. Опрацювання відповідної науково-методичної літератури для якісного виконання поставлених науково-практичних завдань дисертаційної роботи ;
5. Виконання індивідуальних завдань відповідно до теми дисертації.

4. Звіт про проходження практики

Про результати проходження практики аспірант звітує на засіданні кафедри.

Підсумкова оцінка з аспірантської практики визначається кафедрою на основі звіту аспіранта та звітних матеріалів, засвідчених керівником практики.

Звітна документація включає:

1. Звіт про проходження практики (2 екземпляри: 1- подається у відділ аспірантури та докторантури, 1 – зберігається на кафедрі)
2. Щоденник практики
3. Текст двох лекцій (1 екземпляр - зберігається на кафедрі)
4. Дві методичні розробки до практичного/семінарського заняття (1 екземпляр - зберігається на кафедрі)
5. Рецензія керівника на лекцію практиканта (1 екземпляр - зберігається на кафедрі)

5. Критерії оцінювання результатів практики

Підбиття підсумків аспірантської практики здійснюється під час проведення диференційованого заліку.

При оцінюванні результатів аспірантської практики враховується:

- оцінки за заходи кожного напрямку професійної діяльності викладача ЗВО: навчальна робота, науково-методична, науково-дослідна та організаційно-виховна, а також оцінка за виконання індивідуального завдання;
- відповіді на запитання під час проведення заліку;
- якості оформлення звітної документації.

№	Вид діяльності студента-практиканта	К-ть балів
1.	2 конспекти лекцій	10 (за кожен конспект)
2.	2 методичні розробки практичних занять	10 (за кожен конспект)
3.	Науково-методична та організаційно-виховна робота	10
4.	Виконання індивідуального завдання	10
5.	Складання диференційованого заліку. Презентація результатів проходження практики на звітній конференції (фотозвіт, відео або медіа презентація). Загальне оформлення ведення щоденника та звіту з практики	40
6.	Всього	100

6. Список рекомендованих джерел:

Основна:

1. Вища освіта України: ризики, сподівання, успіхи : монографія / М. Б. Євтух, Л. Г. Горяна, Н. О. Терентьєва. Київ, 2015. 420 с.
2. Вища освіта України: тематичний випуск «Європейська інтеграція вищої освіти України у контексті Болонського процесу»: теоретичний та науково-методичний часопис. Київ, 2015. 280
3. Зайченко І. В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі : навч. посіб / І. В. Зайченко. Київ, 2017. 456 с.
4. Закон України «Про вищу освіту». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
5. Концепція виховання дітей та молоді у національній системі освіти. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0641729-15#Text>
6. Концепція громадянської освіти в Україні. Режим доступу: <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2018/01/KONTSEPTSIYA-ROZVYTKU-GROMADYANSKOYI-OSVITY-V-UKRAYINI.pdf>
7. Концепція педагогічної освіти. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-konserciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>
8. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002#Text>
9. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. З. В. Рябова, І. І. Драч, Н. О. Приходькіна, Н. В. Любченко [та ін.] ; Ун-т менедж. освіти НАПН України. Київ, 2017. 316 с.
10. Петлін В.М. Системна природнича географія. Львів: видавничий центр ЛНУ. 2011. 249 с. 249 с.
11. Сердюк О. Принципи формування та реалізації навчальних програм в умовах вищої школи. Вища освіта України. 2002. №3. С.84-89.
12. Топчієв О. Г. Методологічні засади географії: підручник Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 366 с.
13. Топчієв О. Г. Методологічні основи географії: Ландшафтна оболонка Землі. Довкілля : навч. посіб. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 348 с.

Допоміжна:

1. Авдєєва І. М. Інноваційні комунікативні технології в роботі куратора академгрупи: навч. посібник для вищих навч. закладів К.: ВД «Професіонал», 2007. 304с.
2. Барановський М.О. Наукові засади суспільно-географічного вивчення сільських депресивних територій України. Ніжин, 2009. 396 с.
3. Бондаренко Е. Л. Географічні інформаційні системи: навчальний посібник. К.: СПТ “ТОВ “Бавок”, 2011. 160 с.
4. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. Житомир, 2003. 232 с.
5. Заброцький М.М. Педагогічна психологія: Курс лекцій. К.: МАУП, 2000.
6. Малихін А. Тестовий контроль і підвищення якості освіти у вищій педагогічній школі. Рідна школа. 2006. №6. С.9-11.
7. Руденко Ю. Д. Шляхи подолання кризи сучасної педагогіки. Київ: Просвіта, 2018. 278 с.

Інформаційні ресурси:

1. Гладуш В. А., Лисенко Г. І. Педагогіка вищої школи, практика, історія. Режим доступу: <http://distance.dnu.dp.ua/ukr/nmmateriali/documents/pedagogikavsh.pdf>
2. Каплінський В. В. Методика викладання у вищій школі. Режим доступу: <http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%B2%D0%B8%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf?id=1cce4002-ce8d-4991-809f-f0fcd3d3994b>
3. Методика викладання географічних дисциплін у вищій школі. Режим доступу: http://goik.univer.kharkov.ua/wp-content/files/issue_18/18_3.pdf
4. Методика викладання у вищій школі . Режим доступу: https://pidruchniki.com/88927/pedagogika/organizatsiya_roboti_kuratoriv_grup_vischiy_shkoli
5. На допомогу куратору . - Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/na-dopomogu-kuratoru-15737.html>
6. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Географічні науки»: <https://gj.journal.kspu.edu/index.php/gj/issue/archive>
7. Український географічний журнал: <https://ukrgeojournal.org.ua/uk/view-archive>
8. Journal of Geology, Geography and Geoecology: <https://geology-dnu.dp.ua/index.php/GG/index>